

Vanhempi tyttö kosketti sähkönappulaa ja palvelijatyttö tuli sisään.

“Marie, sano äidille että miss Marion on tullut kotia.”

“Älähän toru, sisko. Minä vain käväsin Mme. Thes'n luona sanomassa että hän käyttäisi mauvelaskosta sensijaan kuin vaaleanpunaista. Tämä pukuni ja Marien hattu oli juuri mitä tarvitsinkin. Kaikki ihmiset luulivat minua puotitytöksi, se on varma.”

“Iltanen on jo syöty, kultaseni; sinä viivyit niin kauan.”

“Tiedän. Minä liukahdin kadulla ja nyrjähytin nilkkani. En voinut kävellä ja niin liikkasin erään ravintolaan ja istuin siellä kunnes jalkani tuntui paremmalle. Sentakia viivyin näin kauan.”

Tytöt istuivat akkunalla katsellen ulos vilkkuvia valoja ja ohitsekiitäviä ajoneuvoja. Nuorempi laski päänsä sisarensa syliin.

“Meidän on mentävä naimisiin jonakin päivänä”, sanoi hän haa-

veksien — “Meidän molempain. Millä on niin paljon rahaa että emme saa tehdä vastoin yleisön mieltä. Haluatko, niin kerron sinulle minkälaista miestä minä voisin rakastaa, sisko?”

“No kerro, sinä pikku narri”, sanoj toinen hymyillen.

“Minä voisin rakastaa miestä, jolla on tummat lempeät silmät, joka on hiljainen ja kunnioittava köyhä tyttöjä kohtaan, joka on kaunis ja hyvä eikä yritäkkään kiemailla. Mutta minä voisin rakastaa häntä ainoastaan jos hänellä on edistymisen halua, joku päämäärä, joku työ tehtävänä maailmassa. Minä en välitä siitä miten köyhä hän olisi, jos vain minä voisin auttaa häntä pyynnöissään. Mutta, sisko rakas, ne miehet, joita me aina tapamme — mies, joka elää joutilasta elämää seuraelämässä ja kluppeissaan — sellaista miestä en voisi rakastaa, vaikka hänen silmänsä olisivatkin siniset ja hän olisi kuitenkin hyvä köyhille tytöille, joita tapaa kadulla.

Nais-orja

Tyranni on kehittymätön mies. Ja koska mies on kautta vuosisatojen ollut maailman herra, niin on nainen ollut orja.

Ihmiskunnan alkuaikoina oli asian laita aivan toinen. Naisilla oli yhtä suuri sananvalta kuin miehilläkin, jopa muutamissa asioissa suurempikin.

Nainen on maanviljelyksen keksijä. Hän hoiti taloutta ja kaikkia rauhallisia toimia. Hän se pyhän papittaren ja ennustajan virkaa hoiti. Hän heimojen oikeudessa istui. Mutta sitten muuttuivat

olosuhteet ja hänen asemansa. Hänestä tuli orja. Sen sai aikaan yksityisomaisuus. Mies tahtoi omistaa. Mies ei tyytynyt ainoastaan siihen, että hän olisi omistanut kaikki esineet, mitkä hän sai käsiinsä, vaan vaistojensa pakotuksesta, hänet valtasi halu alentaa vaimonsakin — toinen minänsä — yksityisomaisuudekseen. Hän tahtoi tehdä hänet yksinomaan itsestään riippuvaksi, yksinomaan häntä palvelevaksi ja tottelevaksi olennoksi — orjakeeseen, leikkikalukseen.

Mies alkoi pitää aivan luonnollisena asiana sitä, että naisen velvollisuus oli elää ja tehdä työtä hänelle. Hän sulki naisen bou-

puoli-olentona ja aina hän painosti sitä — että hän ei ole mikään muu kuin sukupuoli-olento. Mies raivostui jos naisen tunteet eivät

doir'in (pieni naiskammio) tai ha-remiin yksinäisyyteen, tai kodin orjantyydessä uuvutti. Hän rajoitti naisen hengen kehitystä ja hänen ruumiinsa hän monopoliserasi. Aina hän pilkkasi naista suku-

aina olleet alttiita miehensä hi-moille. Hän anasti itselleen erikoislupakirjan käyttää häntä mil-loin suvaitsi ja jos tämä kurjassa asemassa oleva uskalsi olla usko-ton, heitti mies tuon, koirankin

asemaa kurjemmassa olevan, prostitueratun halveksittuun asemaan. Jos nainen tahtoi olla vapaa, oli hänellä siihen yksi ainoa mahdollisuus — hänen täytyi kuolla katujoaan sukupuolettomana. — Jos hän taasen tahtoi saada luontokappaleen eläin-mukavuuksia tai hyvän nimen, täytyi hänen myydä itsensä sieluineen ja ruumiineen elinkautiseen orjuuteen. Nainen on yhä enemmän ja enemmän alistunut ja mukautunut tähän alennustilaansa ja siksi hän onkin menettänyt oman persoonallisuutensa, henkensä lennokkuuden, luomiskykynsä ja nerokkaisuutensa, hänen järkensä on menettänyt joustavuutensa, hänestä on tullut tietämätön alhainen ja kavala.

Sellainen on ollut naisen kohtalo kautta vuosisatojen. Jos nainen olisi ollut yhtä puolustuskykyinen kuin mies, jos naisen tehtävä äitinä — suvun jatkajana ei olisi heikentänyt hänen voimiaan, antanut ehkä useimmalle vähäisen elämän iloa ja ehkäpä ollut ainoa pyhittävä side, niin me voisimme ankarasti moittaa ja jopa sanoa, että omaan alennustilaansa yksin naiset ovat syylliset — mutta kun syvemmin katselemme elämää, niin huomaamme, että naisen kohtalo on ollut sydäntäsärkevää murhenäytelmää (tragedia) kautta vuosisatojen ja meidän täytyy ihmetellä, että hän on kyennyt täyttämään tuon n. k. pyhimmän ja ihmiskunnalle välttämättömän elämäntehtävän. Miehen on hyvin vaikeata ymmärtää äitiys-tunteen syvyyttä ja pyhyyttä — sen iloja ja suruja, sen huolia ja tuskia, sillä rakkauden-syleilyn jälkeen mies taasen ikäänkuin menee matkoihinsa, eikä ajattele sen enempää koko asiaa. Naisen taasen on uhrattava persoonalliset harrastuksensa, hänen kun täytyy hoitaa ja

vaalia tuo rakkauden tulos ja toimia noissa tympäseissä taloustehtävissä.

Nykyinen tiede todentaa, että naisessa ovat primitiiviset (alkuperäiset) ja olemusperäiset hermostukset ja yleensä sympatinen hermosysteemi suuremmissa määrässä kehittyneet kuin miehessä. Naisen ruumiinrakenne ja sielunelämä on sellainen, että hänen ajatuksensa liikkuvat paljon suuremmissa määrässä sukupuoli-asioissa kuin miehen. Koko ihmiskunnassa ja alemmissakin suvuissa on huomattavana se ilmiö, että suvun naaras on vähemmän vaihteluhaluinen ja että se on uskollisempi ja vanhoillisempi kuin koiras suvun. Nämä psykologiset tosiseikat vaikuttavat sen, että nainen on primitiivisempi, välittömämpi ja alttiimpi mielenliikutuksille. Naiselle on sukupuolisuus pyhä ja syvä vaisto, johon melkein aina liittyy luonnollinen puhtauden tunne. — Miehessä taistelee passioni (intohimo) ja rakkaus, joka johtaa hänet usein mitä tuskallisimpiin ristiriitaisuuksiin. Naisessa taasen ei useinkaan ole tätä sielun ja materian ristiriitaa ja siksi naisen tulisi olla miehelle rakkauden tulkkina, välittäjänä ja ohjaajana sukupuoliasioissa. "Naisessa miehet löytävät olennon, joka ei eroa niin paljon eläimestä kuin mies."

Jokaiselle miehelle on se nainen, jota hän rakastaa, sama kuin maa-emo oli hänen tarunomaiselle pojalleen: Hänen ei tarvitse tehdä muuta kuin polvistua hänen edessään ja suudella hänen polveansa, niin hän on jälleen voimakas".

Jos sen kerran myönnämme, että naisen suhde mieheen nykyään on primitiivinen, niin meidän on toimittava siten, että tämä asema

parantuu. Ja että luonnollisempi ja hellempi suhde miehen ja naisen välillä tulee syntymään sitä tuskin kukaan, joka ottaa ajan merkit huomioon, epäilee. Kuinka olleekin, niin voimmehan, ennenkuin ryhdymme tulevaisuuden suunnitelmia luomaan, tutkia naisen asemaa vähä yksityiskohtaisemmin sivilisationin (sivistyksen) aikana.

Ehkäpä se ei ole niinkään luonnotonta, että tuo miehen aivan hullunkurisuteen asti kehittynyt omaisuuden himoaminen ja yksityisomistus olisivat vaikuttaneet sen, että naisesta tuli orja — miehen kallein ja rakastetuin "mööpeli". Mutta tämä mielettömyys johtui järjettömyyksistä, jotka sargana seurasivat toisiaan.

Naista mairiteltiin ja ihailtiin hajuvesi tuoksuineen yhdeltä puolen ja toiselta puolen taasen häntä pidettiin orjuudessa ja puutteessa. Häntä kohdeltiin kuin olentoa, joka "on enkelin ja idiotin sekasiokiö." Ja kun hän jonkun ajan kulltua mukautui ja hyväksyi heidän kohtelunsa, niin hän todellakin muodostui sellaiseksi enkelin ja idiotin sekasiokiöksi. Itäisestä tuli veltto olento jonkinlaisine tuntemuksineen, jonka järki oli aivan täydellisesti kehittymätön. Ja sen lisäksi kun hän vähän enemmän ja enemmän specialiseerautui (erikoistui) ja specialiseerautui sukupuoli- ja taloudellisiin toimiin, niin hän kokonaan joutui pois ulkomaailman vaikutelmista ja hän muodostui aivan erikoiseksi "lajiksi" — aivan erilaiseksi kuin mies — ja siitä johtuu, että sivilisationimme viime aikoina miehet ja naiset ovat jakautuneet eri laumoihin. Heidän intressinsä (harrastuksensa) ovat niin suuressa määrässä erilaiset, että he puhuvat aivan eri kieltä ja he eivät tule yhteen muulloin kuin sil-

loin kuin he vaistojensa pakoitamana pariutuvat. Eräs naisasiakysymystä pohtiva kirjailija sanoo: "Minä myönnän että ei löydy mitään syytä farisealaiseen itsekiitokseen. Ulvova miesjoukko ravikilpailussa tai pörssissä on totta tosiaan kylliksi alentava ilmiö. Kuitenkaan ei tämä ole niin hävettävä ja piinallinen näky, kuin on se minkä olemme tilaisuudessa näkemään kolmen ja neljän välillä iltpäivällä jokaisella hienommalla Lontoon kadulla. Näemme sadotain naisia — paljaita nukkia — jotka töllistelevät puotien ikkunoihin kiihkoisesti haluten erivärisiä-silkkinauhanpätkiä. Tuskin mikään vaikuttaa sydäntäsärkevämmästi kuin tämä, lukuunottamatta "nais-hylkyä," jonka näemme tallustelevan pitkin näitä samoja katuja kahdentoista ja yhden välillä yöllä."

"Lady" (sivistynyt (hienoston) nainen), talousorja kotijuhta ja prostitueerattu, nämä ovat nuo kolme päätyyppiä, jonka muinaisuus on tuloksena nykyisyydelle antanut — ja on todella vaikeata tietää kuka niistä on kurjemmassa asemassa, ketä kohtaan enemmän vääryyttä harjoitetaan ja kuka on erilaisempi sitä olentoa mikä jokainen nainen sydämensä pohjasta haluaisi olla.

Muutamissa suhteissa on "lady" (vallasnainen) aikakautemme kommersialismin karakteristisin tulos. Yksityisomaisuuskäsite, joka synnytti ja puolsi "enkeli ja idiotti" teoriaa, muutti naisen enemmän ja enemmän — tietysti etenkin omistavan luokan keskuudessa "mööpeliksi", — joka koristaa omistajansa huoneustoa — teki hänestä paljaan nukan, nauretavan epäjumalan, olennon, jonka yksityisomistusoikeudesta mies pröystäili — kunnes viimein, kun

hän hänen turhanaikainen loistamishalunsa kasvoi ja hänen todellinen hyödyllisyytensä väheni, niin hänestä lopultakin tuli "täydellinen lady". Ajatelkaa että löytyy sadottain ja tuhansittain naisia, joilla on sydän ja kädet rakkautta ja avuliaisuutta osoittaakseen, joita on kasvatettu kuin "ladyjä", että heidän täytyy tuhata elämänsä seurusteluhuoneessa istumiseen ja kuunnella keskiluokkaan kuuluvan miehen idioottimaisen kohteliaita typeryyksiä, valitella pääkipuaan, loikoilla ja haukuskella palvelijoitaan — eikö se saa meitä kauhusta pöyristymään. Moderni "gentleman" on kylläkin huolestuttava ja hullunkurinen "ilmiö", mutta porvaris-nainen ("lady") on kuva: "ristinnaulitusta, joka hymyilee ja väentelee kasvojaan". Hän on prostitueerattu elämään, jota hän koko sielustaan vihaa — pikkuisine idealeineen, ahdasmielinen on hänen katantokantansa, ja mitätön kunniansa — on todellakin sääliittävä spektakeli.

Alapuolella tämän seurapiiritason kuuluvien keskuudessa — tämän selvästi komersialistisen — ei löydy mitään vieraiden vastaanottohuoneita. Työläisluokan keskuudessa nainen on välttämättömän tarpeellinen jokapäiväisessä elämässä, eikä häntä eristetä epäjumalaksi. Ei löydy mitään huonetta, jossa häntä erikoisesti palveltaisiin — hullunkurinen on hänen asemansa, muutamissa tapauksissa kuitenkin hän saa istua kaikessa loistossaan, jolloin hänen nöyrä ja kuuliainen miehensä "passaa" hänelle teetä ja voi-leipää. Torpissa ja taloloissa naiset palvelevat miehiä, näiden mukavasti oleskellessa. Yleensä ovat maalaisoloissa työt jaetut niin, että miehet tekevät ul-

kotyöt ja naiset kotiaskareet ja minun luullakseni osoitetaan heille näissäkin oloissa todellista kunnioitusta yhtä paljon kuin rikkaiden seurusteluhuoneissa.

Kuitenkin joutuu tuo naisparka talonpoikais- ja työläisväestön keskuudessa tuohon toiseen kuoppaan, joka on häntä varten kaivettu, — taloustoimissa ahertavan raatajan asemaan ja täällä hän elää elämää, joka jos kohta se on ehkä vähän kunniallisempaa ja todellisempaa kuin "lady'n", on se kuitenkin kurjaa orjuutta. Harvat miehet todella ymmärtävät tai välittävät ymmärtää, minkälainen työtätekevän perheenemännän elämä on. Miehet ovat tottuneet pitämään omaa työtään, olkoon se sitte mikä tahansa "työnä" ehkäpä sentähden että siitä saadaan "palkkaa"); naisten työtä he taasen pitävät vaan ikäänkuin ajanvietteenä. He unohtavat mitä yksitoikkoinen raataminen on samalla kun se kuitenkin vaatii mitä suurinta huolenpitoa ja harkitsemista. He unohtavat, että naisella työpäivä ei ole ainoastaan kahdeksantuntinen, että työ on aina hänen silmiensä edessä, että se aina odottaa häntä — yölläkin, että hänen ruumiinsa on väsynyt, että hänen mielensä on alakuloinen. Mikä näky meitä kohtaa kaikissa meidän suurkaupungeissamme, astuessamme sen esikaupunkien asumuksiin tai vuokarakasarmeihin? Jokaisessa löydämme naisen, joka raataa puolipimeässä, eristettynä ahertaan omilla talousaskareissaan. — Hänen täytyy valmistaa ateriat, leipoa leivät, pestä vaatteet ja painata ne, katsoa lasten perään, ilahuttaa miestänsä, siivota huoneet. Itse hän on surullinen ja väsynyt, raittiin ilman tarpeessa, ahdas- ja halpamielinen — vaihtelun ja seu-

ran puinteessa! Miten mitätön ja hirvittävä on hänen elämänsä!

Vielä on kolmas mahdollisuus

pelastuakseen "lady'n" tai "orjan" asemasta. Kuitenkin millainen on se valinta. Toiselta puolen hän on

naisella, nim. prostituutatun ja sitä emme voi niin suuresti ihmetellä, että muutamat kylmäkiskoisesti harkittuaankin valitsevat sen uran,

nainen häkissä ja toiselta puolen hän on vapaa: kummanko valita? Kuinka voi sitä edes epäilläkään, kuulen sanottavan, "vapaus on

varmastikin paras". "Ah!" sanovat ihmiset osoittaen häntä sormellaan, "— — vapaa nainen!"

Ja kuitenkin onko nainen oikeutettu kantamaan nimeä nainen, olematta vapaa?

Meidän päivinämme ja meidän päviimme asti palkkatyöläisellä ei ole ollut muuta elämisen mahdollisuutta kuin myydä työvoimansa, samoin ei ole naisellakaan ollut mitään muuta elämisen mahdollisuutta kuin myydä ruumistaan. Hän voipi antaa sen yhdelle miehelle koko elinijäksensä ja siitä saa hän vastapainoksi yhteiskunnan kunnioituksen ja "lady'n" tai orjan häkki-elämän", tai voi hän myöskin myydä sitä yön toisensa jälkeen ja olla "vapaa nainen", jota maailma halveksii. Hänen kohtalonsa on kuolla loassa. Kumpaisessakin tapauksessa (jos hän todellakin ajattelee asiaa) täytyy hänen menettää itsekunnioituksensa. Millainen valinta — millainen hirvuihin valinnan mahdollisuus — ja tämä on ollut naisen kohtalo jo kuinka kauan?

Ei ole ihme, jos kaikesta tästä on ollut seurauksena se, että nainen on luisunut mäkeä alas ja mies on epäilemättä tehnyt samoin. Sillä kieltämätön tosiasia on — se mikä vahingoittaa yhtä sukupuolta vahingoittaa toistakin. Ihmissuvun molemmat osat muodostavat kokonaisuuden ja on aivan hyödytöntä toisen yrittää kohottaa itseään toisen kustannuksella. Mies, omistajana, on tullut ylimieliseksi, ylpeäksi, tunteettomaksi, kovaksi ja itsekääksi. Nainen taasen, joka on ollut omaisuutena, on tullut orjamaiseksi, viekkaaksi ja epärehelliseksi ja kavalaksi. Kun nainen näki, että hän ei voinut voittaa herraansa väkivyydessä, niin hän huomasi, että hän voi sen tehdä käyttämällä

viekkautta. Viekkkaus, jonka hän oli kautta vuosisatojen kehittänyt ja kun hän vielä yhdisti siihen suvulle ominaisen "silmälumeet", on se antanut hänelle erinomaisen kyvyn viedä tarkoituksensa perille useinkin voittaen mitä suuremmat vaikeudet, kohottamatta edes kättään. Naiset tietävät tämän ja ehkäpä juuri tämän tietäminen vaikuttaa sen, että naiset epäilevät toisiaan niin suuressa määrässä kuin he sitä tekevät. Kieltämättä on hyvä nainen luomakunnan kauden olento, ja — jos hän on selliseksi älykäs ja itsetietoinen, on hän ihana ja ansaitsee meidän ihailumme ja rakkautemme. Yleinen on se mielipide, että nainen pyrkii enemmän välittömyyteen ja mies logillisuuteen ja todella näyttää siltä kuin miehen äly olisi kykenevämpi käsitteiden abstrahointiin (erittelemään käsitteitä). Hän katsoo asioita yleisemmin ja laajaperäisemmin. Nainen taasen tyypertyy persoonallisuuksiin, detailjeihin (yksityisseikkoihin) ja konkrettisiin (aistiperäisiin) asioihin. Tämä eroavaisuus suurimmaksi osaksi johtuu siitä että nainen on ollut luonnottomasti sidottu tuohon taloudelliseen piiriin. Kaikessa tapauksessa se antaa naiselle muutamia hänen parhaimmista ominaisuuksistaan — nopean välittömän ja pikaisen havaintokyvyn, kyvyn arvostella jonkun luonnetta, hienotunteisuuden, ystävällisen ja taiteellisen älyn järjestäessään oman elämänsä, jotenka te harvoin näette hänen käytöksessään mitään kulmikkaisuutta, jota te hyvinkin huomaatte miehen käytöksessä. Kun mies haparo sinne ja tänne, tappelee itsensä kanssa, on kahden vaiheilla ja epäilee, punnitsee koettaen turhaan ko-ordineerata (rinnastaa) luonteensa elementit, (alkuainekset)

niin nainen (usein ilman epäilystä, pienemmässä skalassa tosin) kulkee vakavasti ja ripeästi päämääräänsä kohti. Hänen toimintaansa karakteriseeraa sulous ja päättäväisyys. Hän on kokonaisempi. Hän on sopusoinnussa itsensä kanssa, ja hän on äärettömän suuressa määrässä paremmassa asemassa siinä suhteessa, että hän elää ihmis-maailmassa — joka näyttää tärkeämmältä, jossa näyttää olevan enemmän harrastuksia kuin asioiden maailmassa.

Toiselta puolen on se, että nainen on kykenemätön luomaan itselleen kokonaiskuvaa elämästä, tehnyt naiselle vaikeaksi (ainakin meidän päiviimme asti) kohota noista pikkumaisista harrastuksista ja katsoa asioita yleisen edun ja hyvän kannalta. Koska hänen sympatiansa yksilöihin on harras ja hyvin nopeaan se syntyy, niin sellaisille abstraktisille ja yleisille ideoille kuin ovat: oikeus, totuus ja niin pois päin, on hänen ollut vaikea antaa mitään arvoa, ja koska hänen logillisuutensa on ollut puutteellinen ja riittämätön, niin hänen järkensä on ollut mahdoton toimia. Mies jos hän on huonoilla jäljillä, hänen kanssaan voidaan keskustella, mutta tämänkaltaiseen naistyyppiin, jos hänen motiivinsa ovat häijyt ja katalat, ei vaikuta mitään, vaikka kuinka vetoaisimme hänen järkeensä, tai ylei-

siin oikeus- ja vapaus käsitteisiin — ja jos häntä ei kontrolloeraa ja hallitse luja personallinen tahto, (miehen (?) tahto), niin hän on taipuvainen luisumaan mäkeä alas.

Puhuessamme sukupuolien sekä henkisistä että siveellisistä erilaisuuksista, voimme yleisenä tosiasiana myöntää sen, että miehessä aktiiviset ja naisessa passiiviset kyvyt ovat enemmän kehittyneet ja melkein selvä on tässäkin suhteessa se, että nämä eroavaisuudet eivät johdu yksinomaan siitä että he ovat olleet vuosisatoja alhaisessa asemassa, yksityisomaisuutena, vaan jossakin määrin myöskin erilaisesta sukupuolisesta kutsu- muksestaan. Epäilemättä löytyy miesten ja naisten välillä täydellisiä eroavaisuuksia, jotka ehkä ensi sijassa johtuvat sukupuolisuudesta ja siitä ne laajenevat hänen koko olemukseensa, henkiseen, ruumiilliseen ja moraaliseen. Nämä eroavaisuudet, väittäkäämpä kuinka tahansa sitä vastaan, ovat historiallisena aikakautena huomattavasti suureneet ja tulleet silmiinpistävämmiksi — kunnes vihdoin ollaan saavutettu erilaisuuden huippu ja tultu siihen, ett'ei ymmärretä ensinkään toisiansa. Mutta tämä aika on jo ohitse.

(Edward Carpenter'in "Love's Coming-Of-Age.")

Mukailleen suom. Aura Snell.

